

Mudlum - „Tõsine inimene” ZA/UM 2014

See ei ole elulugu ega kasvamise lugu, see ei ole põlvkonna- ega perekonnalugu, see pole üldse mingi lugu. Teoses on üks kuni mitu lugu selle kõige sõnaotsesemas ja samas kaootilisemas tähenduses, osa tegelasi korduvad, osa on täiesti uued, osa lugudest ei olegi “tegelastest”, vaid asjadest ja tunnetest, mis “asjadega” kaasnevad.

Teada ei ole ka see, mis ajast on juttu, aga kindel on see, et käsitletav aeg ei ole minu aeg, see aeg ei ole täna, sest minu ajas me ei mäleta oma diivaneid, need pole nii olulised ja me võtame kasse teadlikult, mitte nad ei satu lihtsalt meie juurde elama. Võib-olla on see mu ema ja isa aeg, aga arvatavasti on tegu Mudlumi ajaga, mida ma ei oska defineerida, see on alati kusagil mujal või kellegi teisega.

Mudlumi puhul pole ka selge, kes ta ise on – Made Luiga, poliitiline aktivist ja muidu aktiivne ühiskonnaliige – aga õnneks on ühel leheküljel joonealune märge: „Mudlum – mütoloogiline tegelane nüüdiskultuuris”

Romaani pealkiri ei eksita, tegu on tõsise raamatuga, kogu lugemise aja olin eestlasele omases melanhoolses viines, nagu vaataks vihmaga bussiaknast välja, ma olin realistlikult kurb. Mudlumi “Tõsine inimene” kirjeldabki igapäevast nähtamatut kurbust igas eestlases mõne üksiku rõõmu ja suure hirmuga oma ema moodi olemise ees ja siis ühel hommikul, kohvitass käes, aknast välja vaadates avastamist, et ma olen täpselt oma ema nägu ja tegu.

Teose keskmes on lugu Mudlumi tädist Ellenist, kes oli Juhan Smuuli viimane abikaasa. Ellen oli keegi, kes tõenäoliselt tähendas autorile väga palju ja Mudlum portreeteris Elleni vananemist üksikasjalikult, allahindlusi tegemata, nii nagu meie kõigiga (kahjuks) minna võib. Vananemine kui unustuse hõlma vajumine, vanainimeste sassis kodud, metsistunud aiad, nende üksindust ja hullumeelsust täis kortsulised silmad, vanaduse võimetus, enda ümbruse või isegi enda üle kontrolli saavutada ja seda hoida. Tõdemus, et tulevad uued ajad, ehitatakse uued majad, üles kasvavad uued inimesed, aga üksikisik ju jääb, on ängistav ja valus. Hirm vanaduse ees kindlasti ei kadunud seda teost lugedes, see suurenes – ma ei teagi, kas Mudlum tegi sellega mulle karuteene või lihtsalt teene, aga nüüd on kindel - ma ei taha vanaks saada.

Kohati on raske aru saada kus, lõppevad kirjaniku mälestused ja kus algab ilukirjandus. Mudlum on ise öelnud, et tema teose puhul on tegemist siiski pigem ilukirjandusega. Mulle lugejana aga kohati tundus, et see, mis ma lugesin, oli väga isiklik ning tekkis tunne justkui need read ei olekski mõeldud minu silmadele, vaid teos oli saladus, mille ma nüüd kogemata teada sain.

“Tõsine inimene” siiski on elulugu ja kasvamise lugu ja nii põlvkonna- kui ka perekonnalugu, see on lihtsalt üks lugu, kuigi tegelikult mingit lugu nagu polegi, on Lood nagu eluski.